

บทที่ 5

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาทั้งหมดนั้น อาจกล่าวได้ว่าการตายรวมทุกสาเหตุในประเทศไทยนั้นมีลักษณะของความแปรปรวน คือการตายบางช่วงเพิ่มสูงขึ้นมากกว่าปกติและบางช่วงก็ลดต่ำกว่าปกติ แต่อย่างไรก็ตาม ความแปรปรวนของการตายที่พบนั้นมีลักษณะที่ไม่แน่นอน ไม่สามารถสรุปได้ชัดว่าช่วงเวลาไหน ฤดูกาลไหนที่การตายเพิ่มสูงขึ้นอย่างเด่นชัด และช่วงเวลาไหน ฤดูกาลไหนที่การตายลดต่ำลงอย่างเด่นชัด ซึ่งต่างไปจากการตายที่พบในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศต่าง ๆ ในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย หรือแม้แต่ประเทศญี่ปุ่น ที่มีความแปรปรวนตามฤดูกาล กล่าวคือการตายโดยทั่ว ๆ ไปจะอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย แต่เมื่อเข้าสู่ฤดูหนาว การตายจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจน การตายที่เพิ่มขึ้นในฤดูหนาวเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ เพราะประชากรกลุ่มนี้นับเป็นกลุ่มที่อ่อนแอที่สุด ความหนาวเย็นและโรคที่แพร่ระบาดในฤดูหนาวโดยเฉพาะโรคไข้หวัดใหญ่ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุในประเทศที่พัฒนาแล้วเสียชีวิต (Rosenwaik, 1966; Reichert and Sharma, 2001; Healy, 2006; AIHW, 2002; Rau and Doblhammer, 2003; Reichert, Simonsen, Sharma, Pardo, Fedson and Miller, 2004; Wilkinson, Pattenden, Armstrong, et.al., 2004)

สำหรับประเทศไทยซึ่งอยู่ในเขตร้อน แม้ว่าการเปลี่ยนผ่านทางระบาดวิทยาของโรคอยู่ในระยะเปลี่ยนจากโรคติดต่อเป็นโรคไม่ติดต่อ เห็นได้จากโรคติดต่อที่สำคัญ ๆ มีแนวโน้มลดต่ำลงในขณะเดียวกันที่โรคไม่ติดต่อที่แสดงถึงระดับการพัฒนาไม่ว่าจะเป็นโรคมะเร็ง โรคหัวใจและหลอดเลือดกำลังเพิ่มขึ้น แต่ในช่วง 10 กว่าปีมานี้ การเปลี่ยนผ่านดังกล่าวดูเหมือนจะมีการหยุดชะงักเนื่องจากการกลับมาแพร่ระบาดของโรคติดต่อเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโรคเอดส์ (Hill, Vapattanawong, Prasartkul, Porapakkham, Lim and Lopez, 2006) ลักษณะการเปลี่ยนผ่านเช่นนี้จึงอาจทำให้แบบแผนของการตายโดยรวมไม่แปรปรวนไปตามช่วงเวลาเหมือนประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการตายในระดับประเทศหรือภาคก็ตาม นอกจากนั้นเมื่อจำแนกตามเพศ การตายของเพศชายและหญิงไม่มีความแปรปรวนไปตามช่วงเวลาอีกเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกการตายไปตามกลุ่มอายุ ทำให้พบลักษณะความแปรปรวนของการตายตามเวลาที่ชัดเจนในกลุ่มอายุ 5 - 14 ปี หรือเด็กวัยเรียน สาเหตุที่พบลักษณะความแปรปรวนเฉพาะในกลุ่มนี้อาจเป็นเพราะ การตายในกลุ่มอายุนี้ซึ่งต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น

นั้น ประมาณครึ่งหนึ่งมีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ หากพิจารณาช่วงเวลาที่มีการตายเพิ่มสูงขึ้นจะพบว่าเกิดขึ้นในราวเดือนมีนาคม – มิถุนายน และ ตุลาคม ของทุกปีซึ่งตรงกับช่วงเวลาปิดเทอม เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ซุกซน อยากรู้อยากเห็น รวมทั้งความระมัดระวังมีน้อย ทำให้มีโอกาสได้รับการบาดเจ็บต่าง ๆ ได้มาก ไม่ว่าจะเป็นการพลัดตก หกล้ม การจมน้ำ หรือแม้แต่อุบัติเหตุจรวด ดังนั้นจึงทำให้พบว่าการตายในกลุ่มอายุ 5 – 14 ปี มีความแปรปรวนไปตามช่วงเวลาที่ชัดเจนเพียงกลุ่มเดียว

นอกจากนั้น เมื่อจำแนกการตายตามกลุ่มสาเหตุที่สำคัญ ก็พบว่าการตายจากโรคติดเชื้อ และสาเหตุภายนอกนั้นมีลักษณะของความแปรปรวนไปตามช่วงเวลาที่ชัดเจน การตายจากโรคติดเชื้อจะเพิ่มสูงขึ้นในช่วงกลาง ๆ ปี เพราะระยะเวลาที่อยู่ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝนซึ่งเป็นระยะระบาดของโรคติดเชื้อหลายชนิด ส่วนการตายจากสาเหตุภายนอกจะเพิ่มสูงขึ้นในช่วง 4 – 5 เดือนแรกของแต่ละปี และมียอดการตายสูงสุดในเดือนเมษายนของทุกปี ที่เป็นเช่นนี้เพราะมีปัจจัยสนับสนุนอย่างน้อยสองประการ คือ การมีวันหยุดติดต่อกันหลายวันเนื่องจากเทศกาลสำคัญ และเป็นช่วงปิดเทอมของนักเรียน นักศึกษา ทำให้มีการเดินทางท่องเที่ยวสูงขึ้น จึงเพิ่มโอกาสของการเกิดอุบัติเหตุต่าง ๆ ได้มากในช่วงเวลานี้ และเมื่อจำแนกการตายตามสาเหตุและวันในรอบสัปดาห์ ยิ่งสนับสนุนว่าการตายด้วยอุบัติเหตุจรวดสัมพันธ์กับการเดินทางท่องเที่ยวเพราะการตายจะเพิ่มสูงขึ้นในวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ส่วนในวันธรรมดาการตายจะต่ำลง

ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการศึกษาครั้งนี้ นั่นคือ คุณภาพของข้อมูลที่นำมาใช้ ดังแสดงให้เห็นว่ามีความผิดปกติของจำนวนการตายในปี พ.ศ. 2540 – 2541 หรือจำนวนการตายที่ต่ำผิดปกติใน 2 – 3 วันก่อนสิ้นปีของทุกปี นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาที่สาเหตุการตายแล้ว พบว่ามี การตายจำนวนมาก (ประมาณร้อยละ 40) ที่ไม่ระบุสาเหตุตาย จึงอาจมีส่วนทำให้ไม่พบความแปรปรวนของการตายตามช่วงเวลาดังที่คาดว่าจะพบ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการศึกษาความแปรปรวนของการตายในช่วงเวลาที่นานกว่าการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งสามารถทำได้จากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่อยู่ในรายงานสถิติสาธารณสุข แต่เป็นการศึกษาในระดับภาพรวมของประเทศเท่านั้น
2. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนาเท่านั้น การอธิบายด้วยเหตุผลต่าง ๆ จึงอาจไม่ถูกต้องทั้งหมด ดังนั้นหากต้องการทราบความเป็นเหตุเป็นผลที่แท้จริงจึงควรที่จะมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์ต่อไป

3. คุณภาพของข้อมูลตายมีความสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความครบถ้วน ความถูกต้องของรายละเอียดต่าง ๆ ของข้อมูล และที่นับว่าสำคัญที่สุดคือความถูกต้องของสาเหตุการตาย สิ่งเหล่านี้มีผลต่อความถูกต้องน่าเชื่อถือของการวิเคราะห์ทั้งสิ้น
4. ปัญหาในการจัดการข้อมูลควรได้รับการตรวจสอบและแก้ไข ดังจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าทำไมทุก ๆ สิ้นปีข้อมูลการตายจึงต่ำผิดปกติกว่าช่วงระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน
5. จากผลการศึกษาครั้งนี้ยืนยันว่าการตายจากโรคติดเชื้อและสาเหตุภายนอกมีความแปรปรวนตามช่วงเวลาชัดเจน ดังนั้นมาตรการการเฝ้าระวังที่มีอยู่นั้นควรดำเนินการต่อไป โดยเฉพาะการเฝ้าระวังโรคที่อาจเกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน หรือการเฝ้าระวังอุบัติเหตุในช่วงที่มีเทศกาล และวันหยุดต่าง ๆ